

Az eleven tárgy a táj

Hemrik László: Ötvös Zoltán – Random

SINKÓ ISTVÁN

Neon Galéria Kiadó, 2019, Budapest, 89 oldal

„Ha Ötvös Zoltán képeit betöltenénk egy képszintetizáló programba, pontosan kiolvashatóvá válna, mely léthorizontot formáló erő határozza meg leginkább művészetét.” Hemrik László Ötvös Zoltán festészetéről szóló kismonográfiája bár az utolsó nyolc év sorozataira fókuszál, mégis áttekintést ad a festői életmű addigi szakaszairól is. Az idézett Hemrik-mondat már sejteti: a szerző többirányú megközelítést alkalmaz tárgya, azaz a művész oeuvre-je elhelyezésekor. Hemrik alapvetően a tájfilozófiák, általánosabban a filozófia területéről indít, Montaigne-től Jaspersen át Zbigniew Herbertig tart a szellemi út. Ötvös munkásságának állomásainál e szerzők – és természetesen más írók, gondolkodók is – fontos szellemi munícióként állnak. Hemrik a tárgy és a táj összekapcsolódásának lehetőségeit boncolgatja egy-egy képet hosszabban is elemezve (*Vöröstető, Teniszátor*). Rámutat a képek keletkezéstörténetének esetlegességére (ettől /is/ lett a sorozat címe a *Random*).

A táj Ötvösnél szinte egymásba folyva jelenik meg az álommal. Így lehetséges, hogy képeiben táj és álom tárgyasul. A táj néha egy földdarab, egy szikla, esetleg víz (tenger, tó). Ezek összefüggésekbe – metafizikai szuperrealizmusba – építik egymást. „Ha valamilyen valóságot természetnek nevezünk, akkor valamilyen belső minőségre gondolunk, a művészettel, a mesterséggel, az eszmeivel és a

történetivel való ellentétre vagy arra, hogy az összlet képviselője és szimbóluma, s annak árama pezseg benne.”¹ Simmel gondolata véleményem szerint összecseng a Hemrik által felvázolt táj-tárgy élmény belső emanációjával, szellemi kiáramlásával. S itt megállva egy pillanatra felvetném a festői anyagban rejlő szakrális, spirituális vonal feltárásának lehetőségeit. Ötvös képei a metafizikus De Chiricón keresztül visszafelé haladva az időben elérik a sienai iskola, akár Sassetta hideg-metaforikus tájelemeit, melyek persze a vallásos képtéma háttéréként, ám fontos mozzanatként jelentkeznek.

Ötvös álomszerű, tárgyszerű tájai is ezt a fajta szakralitást hordozzák konkrét vallási tartalom nélkül.

Hemrik könyvének nagy értéke az árnyalt, sokoldalú megközelítésen túl, hogy a kortárs jelenségek általános eredetére is rávilágít az egyes alfejezetek során. Az erdei fények című egységben például így ír: „Ötvös láthatatlan jelentése egyik pillanatról a másikra teszi a képet tűrhetetlenné. Az alkotó nem is bírta el ezt a nyomást. Marad az elkészült képeken való érdek nélküli borzongás.” A tájjal és álommal való random foglalkozás ezt eredményezheti, láthatjuk a kötet szép kiállítású reprodukcióin is. Az „érdek nélküli borzongás” mint korjelenség sajátos hangulatot teremt az életműben. Ezt rendkívül plasztikusan érzékelteti Hemrik László tanulmánya.

Jegyzet

¹ Georg Simmel: A táj filozófiája. Ford. Berényi Gábor. In *Velence, Firenze, Róma. Művészetelméleti írások*. Atlantisz, Budapest, 1990.